

הצהבות עלים במילוני סתיו - 1989/1990

אורנה אוקו - שה"מ - לשכת הדרכה נגב.
שלמה כהן - מינהל המחקר החקלאי - המכון להגנת הצומח.
עמי מדואל - מו"פ ערבה - תחנת נסיונות כיכר סדום.

תקציר

בשנים האחרונות התעצמה בערבה תופעה של הצהבת עלים חריפה במילוני סתיו, ככל שהעונה מתקדמת לקראת החורף. העלים המבוגרים מצהיבים, תחילת ההופעה בצורת מוזאיקה, נקודות ירוקות וצהובות על העלים וסופה הצהבה מוחלטת של העלה עם התבגרותו והזדקנותו. רק קדקדי הצמיחה והעלים הצעירים נשארים ירוקים. הועלתה השערה כי מקור ההצהבה הוא נגיעות בוירוס צהבון העורקים של המלפפון (הנקרא גם וירוס המוזאיקה של הקרא). וירוס זה אינו מתמיד ומועבר על יד כנימת עש הטבק. בניסוי אשר נערך לאימות השערה זו נעשו שלושה טיפולים :
א. בקורת ללא ריסוס להדברת כנימת עש הטבק.
ב. ריסוס בסמש 0.3% פעמיים בשבוע להדברת כנימת עש הטבק.
ג. צמחים מודבקים בוירוס + ריסוס כנ"ל.

תוצאות

1. לא היה הבדל בעוצמת ההצהבה בין הטיפולים השונים, עד לסוף הקטיף ההצהבה הייתה קלה בלבד.
2. רק בחלק מהצמחים הצהובים שנבדקו מכל טיפול, נמצא וירוס צהבון העורקים. לא היה הבדל בין הטיפולים. אחוז הצמחים הצהובים שהיו נגועים בוירוס נע בין 20 - 50. המצב היה דומה גם בשדות מסחריים. בניסוי זה נקבע שתופעת ההצהבה של עלי המילון, אינה נגרמת מנוכחות וירוס צהבון העורקים של המלפפון ויש לחפש את הסיבה בגורם אחר.